

ları ile kök bogazı hassasiyetinin tehdit edilmesi gibi hayati boyuttaki olası zararların kaçınılmazlığı unutulmamalıdır. Bu nedenle, tarihî bahçelerin bakımı, restorasyonu ve/veya rekonstrüksiyonunda tecrübeli tarihî bahçe uzmanlarının yönetim ve denetiminde, usta bahçıvan ve işçilerle emek yoğun bir çalışma yapılmalı, ayrıca bu işlerin ihale şartnamesinde işi yapacak kişi ve/veya firmaların konunun uzmanları arasından seçilmesini sağlayacak özel hükümler yer almalıdır.

6. Sonuçlar Ve Öneriler

Kültürel mirasın bir parçası olan tarihî bahçeler; mimari ve bitkisel düzenlemeleri ile tarihsel, bilimsel, eğitsel, fonksiyonel ve sanatsal

yapılardır. Bu çalışmadan çıkarılan sonuçlar ve öneriler aşağıda özetlenmiştir:

- Türkiye’de ulusal ve uluslararası ölçekte tarihî bahçelerin envanteri yapılarak veritabanları oluşturulmalıdır. Bu amaçla yetkili ve sorumlu bir kurum belirlenmeli ve bu kurumun koordinasyonu ile gerekli çalışmalar başlatılmalıdır.

- Envanteri tamamlanan tarihî bahçelerin korunması, bakımı ve restorasyonu, gerektiğinde rekonstrüksiyonu çalışmaları Viyana Bildirgesi ve bu bildireye ek olarak hazırlanan Floransa Bildirgesi esaslarına göre yapılmalıdır.

- Üniversite ve Yüksek Okullarda bahçe tarihi ve korunması konularında sertifika programları düzen-

lenmelidir. Tarihî bahçelerin korunması, bakımı, restorasyonu ve hatta rekonstrüksiyonu çalışmaları sertifikalı tarihî bahçe uzmanlarının yetki ve sorumluluğunda yönetilip denetlenerek yürütülmelidir.

- Bu çalışmaların sağlıklı bir şekilde yapılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için özel bir fon oluşturma olanakları araştırılmalıdır.

- Tarihî bahçelerin bakımı, restorasyonu ve rekonstrüksiyonu işlerinin ihale şartnamelerine, bu ihalelere girecek müteahhit ya da taşeronların daha önce bu işleri yapmış olması ve bu konuda deneyimli uzman çalıştırması gibi özel şartlar konulmalı, bu kişi ve/veya firmalardan uzmanlık ve sertifika belgeleri istenmelidir.

7. REFERANSLAR

1. Ballard, Phillada, 2004: *The Restoration and Maintenance of Historic Gardens*. [http://www.craftsintheenglishcountryside.org.uk/Rural/Rural_C.nsf/59ae2dc0a615100a802567e4004f2d1e/010b1bbd39dce81280256f5c004c25b7/\\$FILE/Historic%20Gardens.pdf](http://www.craftsintheenglishcountryside.org.uk/Rural/Rural_C.nsf/59ae2dc0a615100a802567e4004f2d1e/010b1bbd39dce81280256f5c004c25b7/$FILE/Historic%20Gardens.pdf)
2. Carneiro, A.R.S., Menezes J.F. and Mesquita, L., 2004 : *The Conservation of Historical Gardens in a Multidisciplinary Context, The 'Cactario da Madalena'*, Recife, Brazil, City and Time 1 (2). URL: <http://www.ct.eeci-br.org>
3. Coffin, M. and Bellavia, R.M.,1998 : *Guide to Developing Reservation Maintenance Plan for a Historic Landscape*. Cultural Landscape Publication No 7, Olmsted Center for Landscape Preservation, Natinal Park Service, Boston, Massachusetts.
4. Devan Owens Arşivi, <http://www.flickr.com/photos/londonbridgeseifallingdown/2572954368>.
5. Güloğlu, Özlem 2004: *İstanbul Tarihî Saray Bahçelerinin Restorasyon İlkelerinin Saptanması*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
6. Howard Chalkley Arşivi, <http://www.flickr.com/photos/hchalkley/948786166>.
7. ICOMOS-IFLA, 1982: *The Florence Charter*. http://www.international.icomos.org/charters/gardens_e.pdf
8. Lil Serenity Arşivi, <http://www.flickr.com/photos/lilserenity/2946737993>.
9. Sarfraz Hayat Arşivi, <http://www.flickr.com/photos/sarfrazh/710762378>.
10. Seçkin, Y.C., 2000: *XIX. Yüzyıl İstanbul Sarayları Ve Dış Mekan Düzenlemeleri*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
11. Seçkin, Ö.B., 2003: *Peyzaj Uygulama Tekniği*. İ.Ü.Orman Fakültesi, Yayın No 4105/453, ISBN 975-404-507-0, İstanbul.
12. Seçkin, Ö.B., 2004: *Peyzaj Konstrüksiyonu*. Cilt 1, İ.Ü.Orman Fakültesi, Yayın No 4508/480, ISBN 975-404-464-3, İstanbul.
13. Seçkin, Ö.B., 2005: *Tarihî Bahçeler Üzerine...* Orman ve Av Dergisi, Ankara.

Şile Örnek Köy

Yerel Koruma Kalkınma Projesi

Projenin ilk uygulamasının, özgün sokak dokusu ve mimari özellikleri bozulmayan sivil mimarlık örneklerinin çoğunlukta olduğu, sahil köyü olan Akçakese’de yapılması planlanmaktadır.

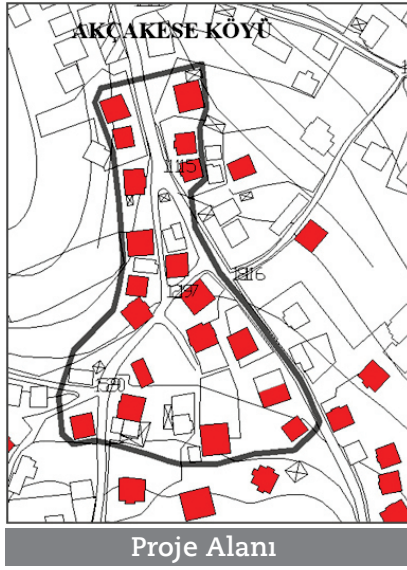
HARIKA KABADAYI*

► Tarihi yerleşmeyi yok olmaktan kurtarmak ve kültür mirasını günümüz yaşamıyla bütünleştirmek tarihi çevreyi korumanın amacıdır. Korumada istenilen hedefe ulaşabilmek için tarihi çevrenin yaşam standartlarının yükseltilmesi, dokuyu bozan olumsuz etkenlerin arındırılarak yerine kültürel işlevlerin kazandırılması ve sürekli bakımı sağlayacak kaynak sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

Tarihi çevre koruma çalışmalarının ilk aşaması korunacak kültür ve doğa varlıklarının tam olarak belirlenmesidir. Tarihi yerleşmede günlük yaşamla ilgili konut, çeşme, hamam gibi yapılar, dini yapılar, ticari yaşamın vazgeçilmez parçası olan çarşılar, sokakları çevreleyen duvarlar gibi çevre imgesinin oluşmasına katkıda bulunan yapı bileşenleri ve yol döşemesi, ağaç, hazire, meydan gibi çevre öğeleri envanter kapsamına girer. Sit alanında bütünü oluşumuna katkıda bulunan her öge korumaya değerdir ve envantere kaydedilmektedir. Önemli görülmeyle koruma kapsamına alınmayan küçük parçalardan biri veya birkaçı yok olduğunda, bütünlük bozulur; geri dönüşü zor olan bir süreç başlar. Renk ve doku değişiklikleri, bileşen kayıpları arttıkça tarihi karakter de yitilir.

Tarihi nitelik taşıyan kentsel alanı, özelliklerini yitirmeden koruyabilmek için disiplinlerarası çalışma, iyi örgütlenme, maddi kaynak ve duyarlı kamuoyu desteğine ihtiyaç vardır. Korumada istenilen hedefe ulaşabilmek için tarihi çevrenin yaşam standartları yükseltilmeli ve dokusunu bozan olumsuz etkenlerden arındırılmadır.

İstanbul'un 2500 yılı geçen yerleşme tarihi, üç imparatorluğun başkenti olarak farklı uygarlık ve kültürlerle ev sahipliği yapma-

sı, dünya coğrafyası içindeki stratejik konumu ve topografyasının özellikleriyle dünya kentleri içinde eşsiz bir statüsü vardır. Bu statüyü kente kazandıran tarihi, doğal ve arkeolojik değerler İstanbul'un tarihi yapı stoğunu meydana getirmiştir.

NEDEN ŞİLE?

İstanbul'un Anadolu Yakasında Karadeniz kıyısında yer alan Şile İlçesi ve köylerinde, özgün niteliği bozulmadan günümüze ulaşan sivil mimarlık örnekleri bulunmaktadır. Bu yapıların oluşturduğu tarihi kentsel dokunun korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Bu gereklilikten hareketle söz konusu bölge inceleme altına alınmıştır.

Doğal ve Kültürel Varlık

ları Koruma Envanteri'nde belirlenen ölçütler kullanılarak 2008 yılı Mayıs ile Ağustos aylarında bölgede yapılan çalışmalar sonucunda Şile İlçe sınırları içinde yer alan tüm binalar incelenerek geleneksel özelliklerini ve mimari karakterlerini koruyan nitelikteki binalarla ilgili olarak tescil önerisi hazırlanmış olup bu binaların 2009 yılı Şubat ayında İstanbul VI Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca tescil kararları alınmış ve grup kararları belirlenmiştir.

Şile İlçesi ve köylerinde özgün niteliği bozulmadan günümüze ulaşan, korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen sivil mimarlık örneklerinin, yerel yönetim-özel sektör işbirliği ve köy halkının da katılımıyla, korunması, canlandırılması, yaşatılması ve refah seviyesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. **Şile Örnek Köy Yerel Koruma Kalkınma Projesi** bu proje kapsamında Akçakese, Kabakoz ve Göksu köyleri örnek uygulamaya yönelik potansiyelleri sebebiyle seçilmişlerdir. Projenin ilk uygulaması için, özgün sokak dokusu ve mimari özellikleri bozulmayan sivil mimarlık örneklerinin çoğunlukta olduğu, sahil köyü olan Akçakese'de yapılması planlanmaktadır.

Akçakese köyü Şile İlçesinin sahilinde, ilçe merkezinin doğusunda, merkeze 13 km. mesafede yer almaktadır. Köydeki hane sayısı 190 olup köyün nüfusu yaklaşık

Akçakese köyünden korunması gerekli kültür varlığı örnekleri

600'dür. Köyün sınırları içinde ilköğretim, karakol, mezarlık, muhtarlık binası, cami ve telefon santrali gibi donatı alanları bulunmaktadır.

Akçakese, diğer Şile sahil köylerinde olduğu gibi, şile bezi dokumacılığının ve şile bezi işlemlerinin yapıldığı köylerden biridir. Köyün geçim kaynakları ormancılık ve arıcılıktır. (6 hanede) Köyde yaşayanların çoğunluğunu emekliler oluşturmaktadır.

Akçakese köyünde İstanbul VI

Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca 18.02.2009 tarih ve 1474 sayılı kararlarla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen 60 sivil mimarlık örneği bulunmaktadır.

Akçakese Örnek Köy Yerel Koruma Kalkınma Projesi ile geleneksel yapıların bozulmadan korunması, köy halkına kentsel koruma bilincinin kazandırılması, köyün özelliğine uygun ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi ve köy halkına istihdam sağlanması hedef-

lenmektedir.

Proje kapsamında yapılacak çalışmalar genel olarak iki etapta olacaktır. Birinci etap **Planlama ve Projelendirme**'dir. Planlama aşamasında Şehir Plancısı, Mimar, Restoratör, Sanat Tarihçisi, Mühendis, Sosyolog, Taş ve Ahşap Ustalarının yer aldığı Proje Danışma Kurulu oluşturulacaktır. Projenin ikinci etabı **Uygulama**'ya yönelik çalışmalardan oluşmaktadır.

Projenin hayata geçebilmesi için ekonomik olarak desteğe ihtiyaç

duyulacaktır. Bu kapsamda sponsor temini çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Türkiye çapında bakıldığında Safranbolu- Beypazarı gibi örnekleri olan bu projenin en önemli özelliği İstanbul'da bir ilk

olmasıdır. Dolayısı ile sponsorlar açısından, hem bir dünya kenti olan İstanbul'un kültürel devamlılığının sağlanmasına katkıda bulunma imkanı hem de böyle önemli bir proje de yer almanın

getireceği prestij açısından önemli bir fırsattır. Sponsorluk faaliyetlerin planlanması, uygulanması ve kontrol edilmesi süreçlerini kapsayan çalışmaların hazırlanması gerekmektedir.

Akçakese Örnek Köy Yerel Koruma Kalkınma Projesi Kapsamında Yapılacak Çalışmalar

1. PLANLAMA-PROJELENDİRME

■ Tescilli eserlerin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanması

Şile Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, İl Özel İdaresi, Üniversiteler

■ Yapı tarihçeleri yayınının hazırlanması

İBB KUDEB ve Şile Belediyesi

■ Geleneksel doku ile uyumlu imar planlarının üretimi

Şehir Planlama Müdürlüğü, İBB KUDEB, Şile Belediyesi, Proje Danışma Kurulu

■ Kentsel tasarım projelerinin hazırlanması

Şehir Planlama Müdürlüğü, İBB KUDEB, Şile Belediyesi, Proje Danışma Kurulu

2. UYGULAMA

■ Tescilli Eserlerin Onarım

Programının Uygulanması (İBB KUDEB)

□ Köy halkına projenin anlatılması, tamir ve onarım dilekçelerinin alınması

□ Onarım ön izin belgesi ve yapı iskele tutanağının hazırlanması

□ Projeyi yürütecek mimar/mühendis ile ahşap ekibinin belirlenip görevlendirilmesi

□ Onarım fizibilite raporu

□ Köy ahşap atölyesinin kurulması

■ Meslek edindirme ve eğitim faaliyetleri (İBB KUDEB, Şile Belediyesi, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları)

□ Kurulan köy atölyesinde ahşap eğitim faaliyetlerinin başlatılması

□ Geleneksel el sanatları kurslarının açılması, turizm ve benzeri faaliyet alanlarının belirlenmesi

□ Geleneksel yapım tekniklerinin hedef gruplara öğretilmesi

■ İşlevsel düzenlemeler (İBB KUDEB, Şile Belediyesi, Köy Heyeti-Köy Muhtarı ve heyeti)

□ Onarımı yapılan sivil mimarlık örnekleri ile potansiyeli olan yapı ve alanların proje kapsamında belirlenmesi (konaklama, satış birimleri vs.)

□ Tasarım projesine işlevsel altlık oluşturulması

■ Sponsorluk Mekanizması ve organizasyon

□ Projeye sponsor temini çalışmalarının yapılması

■ Tanıtım, bilgilendirme ve ikna çalışmaları (Toplum Kuruluşları, Köy Heyeti-Köy Muhtarı, heyeti, Dernek-, Üniversiteler, Şile Belediyesi)

□ Kentsel koruma bilincine yönelik konusunda uzman akademisyenlerin katılımları ile seminerler ve konferanslar düzenlenmesi

□ İşe başlama

Bir İstanbul Sokağı: Şehsuvarbey

KUDEB Müdürü
M. Şimşek Deniz

KUDEB olarak amacımız, bu güzel eski İstanbul sokağını, 2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti sürecine yetiştirmek.

▷ Suriçi İstanbul'unun özgün dokusu ve bütünlüğü korunmuş bir sokağı olan Kadırga, Şehsuvar Bey Sokağı'nda mevcut 20 tescilli sivil mimarlık örneği yapı zaman içinde bakımsızlıktan ve kullanım şartlarından dolayı yıpranmıştır. Ancak sokak güçlü geleneksel komşuluk ilişkileri ve insana yakın boyutlarını muhafaza etmekte. KUDEB olarak dokusunu koruyan sokağın, ilerleyen süreçte bütünlüğü bozulmadan, bakım-onarım ile korunması düşüncesiyle çalışmalarımızı başlattık. Sokağın onarım ve konservasyonu konusunda, mahalle sakinleri ile konuştuğumuz zaman memnuniyetle sürece dahil olmak istediklerini söylediler. Belgeleme çalışması ve sınırlı restitüsyon çizimleri yapıldıktan sonra sokağın orta kısmında kalan 4 ahşap yapıda iskeleler kurulup, onarım çalışmaları başladı.

Çalışma kapsamında önce çatı ve saçak tamirleri yapılıyor. Ardından in-

celenen bazı yapıların iç mekânlarında çürümüş kısımlarda strüktürel imalat ve destekler de çalışma kapsamına dahil edildi. Çürük cephe kaplamaları, pencere ve kapı elemanlarının değişimi, yağmur iniş borusu ve derelerinin çinko imalatından sonra nefes alan kaliteli koruyucu ahşap boya uygulamasıyla parsel bazında çalışmaların tamamlanması hedefleniyor.

KUDEB olarak bu sokakta sürdürmekte olduğumuz çalışmaları 2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti sürecine kadar tamamlamayı planlıyoruz. Ayrıca sürdürülebilir koruma için halkın katılımını sağlamak amacıyla çocuklarla beraber sokak sakinlerine kültür mirasını koruma bilinci ve sorumluluğunu geliştirecek eğitimler vermeyi de hedefliyoruz.

Çalışmamıza destek veren herkese, Kadırga ve Şehsuvar Bey Sokağı sakinlerine teşekkürler.

Şehsuvarbey Sokağı'nda devam eden bakım-onarım çalışmaları